

centrum adiktologie

Psychiatrická klinika 1. lékařské fakulty a VFN
Univerzita Karlova v Praze
Ke Karlovu 11 / 120 00 Praha 2 / Česká republika
tel.: + 420 224 965 035 / fax: + 420 224 965 035
www.adiktologie.cz / info@adiktologie.cz

Název studie:

***Převod a standardizaci psychodiagnostické metody
„Substance Use Risk Profile Scale“ (SURPS) a tvorba norem u „Osobnostního
dotazníku pro mládež“ (HSPQ)***

Centrum adiktologie Psychiatrické kliniky, 1. lékařská fakulta, Univerzita Karlova v Praze

Katedra psychologie, Filozofická fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

Vedoucí studie:

PhDr. Martin Dolejš
Katedra psychologie FF UP Olomouc

Spolupracovníci studie:

Mgr. Tereza Adámková
Centrum adiktologie Psychiatrická klinika, 1. LF UK Praha

Mgr. Roman Gabrhelík, Ph.D.
Centrum adiktologie Psychiatrická klinika, 1. LF UK Praha

Odborný garanti studie:

Doc. PhDr. Vladimír Řehan
Katedra psychologie FF UP Olomouc

Doc. PhDr. Michal Miovský, Ph.D.
Centrum adiktologie Psychiatrická klinika, 1. LF UK Praha

centrum adiktologie

Psychiatrická klinika 1. lékařské fakulty a VFN
Univerzita Karlova v Praze
Ke Karlovu 11 / 120 00 Praha 2 / Česká republika
tel.: + 420 224 965 035 / fax: + 420 224 965 035
www.adiktologie.cz / info@adiktologie.cz

Centrum adiktologie 1. LF UK a Katedra psychologie FF UP realizují výzkumnou studii zabývající se převodem, standardizací psychodiagnostické „škály osobnostních rysů představujících riziko z hlediska užívání návykových látek“ (SURPS) a tvorbou statistických norem u „osobnostního dotazníku pro mládež“ (HSPQ).

Metoda SURPS vznikla v Anglii pod vedením dr. Conrod a dr. Woicik (2002). Jde o metodu, která měří čtyři základní rizikové faktory – úzkostnost, beznaděj, vyhledávání zážitků a impulzivitu. Faktory, které za určitých okolností mohou vést ke zvýšení pravděpodobnosti zneužívání legálních a ilegálních látek (drogy, alkohol), ale též jejich zvýšená hodnota může poukazovat na agresivnost, nepřátelskost atd. SURPS umožňuje rychlé a efektivní vyhledávání potenciálních klientů v oblasti zneužívání návykových látek. Dotazník obsahuje 23 otázek, na které jedinec odpovídá jednou ze čtyř nabídnutých odpovědí. Metoda SURPS není časově náročná (15 minut) a lze ji zadávat individuálně i skupinově. Autoři vytvořili statistické normy pro dívky a chlapce ve věkovém rozmezí 14-16 let. Tým realizující tuto studii odborně převede anglickou verzi SURPS do české podoby a vytvoří statistické normy pro žáky ve věku 11-15 let.

Osobnostní dotazník pro mládež (HSPQ) byl vytvořen v roce 1968 a jeho autoři jsou R.B. Cattell a M. D. L. Cattellová (1968). Metodu podle originálního vydání zpracoval a normy vytvořil K. R. Balcar. Dotazník vyšel v několika upravených vydáních, z nichž dvě poslední jsou z roku 1986 a 1992. Jde o metodu, která měří celkem 14 odlišných vlastností osobnosti (vznětivost vs. klidnost; citová stálost vs. citová nestálost atd.). Výsledky získané tímto dotazníkem umožňují získat základní informace o osobnosti chlapce nebo dívky. HSPQ obsahuje celkem 142 otázek a průměrný čas potřebný k jeho vyplnění je 35 minut. Dotazník lze využít u chlapců a dívek ve věkovém rozmezí 12-18 let. Osobnostní dotazník pro mládež je podle screeningového výzkumu Institutu pedagogicko-psychologického poradenství často používanou psychodiagnostickou metodou v pedagogicko-psychologických poradnách. Výzkumný tým si uvědomuje, že normy pro tento dotazník jsou z roku 1992 a mohou být již zastaralé. Z těchto důvodů se rozhodl vytvořit nové statistické normy pro žáky ve věku 11-16 let.

Studie se zaměří na žáky 6 až 9 tříd základních škol a víceletých gymnázií na celém území České republiky. Jde o jedince ve věkovém rozmezí 11 až 16 let, respektive pro 6. až 9. ročník. Výběrový soubor by měl mít celkem 4 800 jedinců a z toho by mělo být 2 400 dívek a 2 400 chlapců. Realizátoři projektu osloví celkem 100 škol, které byly podle určitých kritérií náhodně vybrány. Kritéria, která rozhodovala o výběru jedinců, jsou tyto: (a) věk; (b) pohlaví; (c) školní ročník; (d) územní rozdělení (krajská města a ostatní). V každé oslovené škole bude testována vždy náhodně vybraná třída z daného ročníku a tedy celkem v dané škole budou testovány čtyři třídy. Testová baterie se bude skládat ze dvou metod (SURPS a HSPQ) a informačního listu. Administraci testové baterie bude provádět proškolený výzkumník se zkušenostmi s tímto typem výzkumu. Samotná administrace bude trvat cca 45

centrum adiktologie

Psychiatrická klinika 1. lékařské fakulty a VFN
Univerzita Karlova v Praze
Ke Karlovu 11 / 120 00 Praha 2 / Česká republika
tel.: + 420 224 965 035 / fax: + 420 224 965 035
www.adiktologie.cz / info@adiktologie.cz

minut (jednu vyučovací hodinu). Šetření bude probíhat anonymně a nelze zpětně dohledat jednotlivé žáky. Zpracování dat proběhne za pomoci statistických programů (SPSS, Excel atd.) a primární data nebudou veřejně dostupná. Výzkumná studie se bude řídit etickým kodexem vztahujícím se k těmto typům výzkumu. Od samotných žáků účastníků se studie bude požadován písemný souhlas zákonného zástupce nezletilého.

Časový harmonogram studie:

1. **etapa – leden 2008 až říjen 2008** – příprava designu výzkumu, překlad SURPS; výběr a kontaktování jedinců z výběrového souboru; naplánování harmonogramu sběru dat a další přípravné kroky;
2. **etapa – září 2008 až květen 2009** – sběr dat na základních školách v ČR; předpokládaný vzorek 100 škol (cca 4800 žáků);
3. **etapa – únor 2009 až květen 2009** – zpracování dat do datové formy, čištění a příprava těchto dat na statistickou analýzu;
4. **etapa – květen 2009 až srpen 2009** – realizace statistické analýzy;
5. **etapa – červenec 2009 – prosinec 2009** – vytvoření příručky k SURPS i s teoretickým základem a normami pro české žáky 6 až 9 tříd; vytvoření norem u HSPQ pro české žáky 6 až 9 tříd.

Kontakt:

PhDr. Martin Dolejš
Centrum adiktologie
Psychiatrická klinika VFN
1. Lékařská fakulta UK v Praze
Ke Karlovu 11
120 00 Praha 2

Tel: +0420 777 233 098
E-mail: vdolek@atlas.cz

